

مصاحبه دکتر یزدی

با خبرنگار رادیو بی بی سی

س ۱- اخیراً از سوی دولت حرکتی در جهت به اجراء درآوردن قانون احزاب صورت گرفته:

الف - به نظر سرکار چه عوامل باعث هفت سال تأخیر در اجرای این قانون شده است؟

ب - جنابعالی تا به حدی به وعده‌هایی که از سوی مسئولین در ارتباط با آزادی احزاب داده می‌شود

خوشبین هستید و اجرای قانون فوق را تا چه حدی جدی تلقی می‌کنید؟

ج ۱: الف - حاکمیت مسئله جنگ را علت تأخیر در اجرای قانون احزاب ذکر کرده است. اما اولاً قانون اساسی به صراحت تعطیل آزادی‌های قانونی را حتی در زمان جنگ ممنوع دانسته است، ثانیاً قانون احزاب در زمان جنگ تصویب شده و مسلماً تصویب‌کنندگان با توجه به جنگ و علیرغم آن آن را تصویب کرده‌اند. ماده و مهلتی در آن گذاشته نشده است که پس از پایان جنگ باید اجراء شود. ثالثاً حاکمیت حق ندارد بر طبق تشخیص خود بدون مجوز قانونی، مصوبات مجلس را اجراء ننماید. چگونه دولتی که بی‌قانونی می‌کند توقع دارد مردم و احزاب قانون را رعایت کنند؟! به نظر می‌رسد علت تأخیر در اجرای قانون احزاب عدم اعتقاد برخی از تصمیم‌گیرندگان به آزادی‌های اساسی مردم مصرحه در قانون اساسی می‌باشد. و اکنون که اجرای آن را اعلام کرده‌اند احتمالاً واکنشی است به فشارهای داخلی و خارجی. شاید هم حاکمیت بی‌پرده است که بدون مشارکت تمام قشرها و آزادی فعالیت سیاسی احزاب اداره کشور میسر نیست.

ب - اگر کسی بخواهد براساس وعده‌های قبلی قضاوت کند مشکل می‌توان خوشبین بود. اما به نظر ما باید از این حرکت استقبال کرد و جلو رفت و حاکمیت را مورد آزمایش قرار داد تا به آنچه قانون مقرر داشته است تمکین نماید و آن را به اجرا درآورد و در غیر این صورت با صراحت انصراف خود را اعلام نماید تا مردم تکلیف خود را بدانند. مردم علاقمند و امیدوار هستند که این یک حرکت جدی و صادقانه‌ای باشد. در هر حال اعلام قصد اجرای قانون احزاب همان چیزی است که گروه‌های سیاسی خواهان و مصر در آن بوده‌اند و نمی‌تواند مورد استقبال قرار نگیرد.

س ۲- چندی پیش از سوی امام خمینی پیامی خطاب به مجمع تشخیص مصلحت ارسال شد:

الف - آیا این پیام سبب تضعیف قدرت شورای نگهبان شده است؟

ب - به نظر جنابعالی آیا پیام اخیر می‌تواند در تقویت جناحی که خواستار تغییر قانون اساسی هستند

مؤثر باشد یا خیر؟

ج - با توجه به شرایط کنونی کشور از لحاظ سیاسی و اقتصادی در یک جمع‌بندی کلی پیام امام را چگونه

ارزیابی می‌کنند؟

ج ۲: از آنجا که "مجمع تشخیص مصلحت نظام" نهادی است غیرقانونی و در عمل هم از محدوده اختیاراتی که برایش مفروض بود تجاوز کرد، مجلس و شورای نگهبان عملاً خاصیت وجودی خود را از

دست دادند. این امر بحران جدیدی را در درون حاکمیت، به لحاظ اعتبار و مشروعیت تصمیمات اتخاذ شده توسط این مجمع، ایجاد کرد. تا آنجا که مورد اعتراض جمعیت دفاع از آزادی و حاکمیت ملت و نهضت آزادی و همچنین جناحهایی از درون حاکمیت قرار گرفت و از جمله تعدادی از اعضای مجلس فعلی قانونی بودن تصمیمات مستقیم مجمع را طی نامه‌ای به رهبر انقلاب مورد سؤال قرار دادند. پاسخ رهبر انقلاب به این نامه و پیام مستقیم ایشان به مجمع مذکور، اگرچه مجمع را تعطیل ننمود اما، اگر مجلس و شورای نگهبان با واقعیاتی عمل نماید، مجمع عملاً علت وجودی خود را از دست خواهد داد. و این امر موجب تقویت قوه مقننه (مجلس و شورای نگهبان) خواهد شد. روح این پیام و اعلام تصمیم مجدد به اجرای قانون اساسی، در صورت پیگیری و اجراء می‌تواند مفید باشد.

س ۳- وضعیت فعلی نهضت آزادی و جمعیت دفاع از آزادی و حاکمیت ملت ایران چگونه است:

الف - آیا از محدودیتها کاسته شده یا اینکه افزوده گردیده است؟

ب - آیا هر دو گروه هنوز زندانیانی در اختیار نیروهای دولتی دارند؟

ج ۳: از محدودیت علیه نهضت آزادی و جمعیت دفاع کاسته نشده است. دفتر نهضت و جمعیت همچنان بسته است. از اعضای جمعیت و نهضت آقایان مهندس توسلی و مهندس هاشم صباغیان و خسرو منصوریان هنوز در زندان هستند و هنوز هیچگونه توجیه رسمی از بازداشت آنان طی این ۸ ماه از طرف مقامات دولت اعلام نشده است. و نگرانی جدی از سلامتی آنان وجود دارد. علاوه بر این اعضای نهضت بطور سیستماتیک احضار می‌شوند و علاوه بر بازجویی، تهدید می‌شود که باید همکاری خود را با نهضت قطع نمایند و یا به نفع سازمان‌های اطلاعاتی خبرچینی کنند. روزنامه‌های یومیه وابسته به حاکمیت، مطالب نهضت و جمعیت و یا گروههای غیرموافق با حاکمیت را چاپ نمی‌کنند، روزنامه‌های توقیف شده نظیر میزان، هنوز در محاق توقیف هستند. چاپخانه‌ها مجاز به چاپ نشریات این گروهها نمی‌باشند. ادامه این محدودیتها و فشارها از یک طرف و اعلام آزادی فعالیت احزاب، از جمله نهضت آزادی و جمعیت دفاع، از طرف مقامات مسئول کشور از طرف دیگر، نوعی دوگانگی در سیاستها و رفتارهای حاکمیت و یا تعارض و تضاد درونی را نشان می‌دهد.

س ۴- مدتی است از سوی مسئولین صحبتهایی در باب تعویض بعضی اصول قانون اساسی یا به عبارتی

نوشتن متممی بر قانون اساسی عنوان می‌شود که در آن مقام نخست‌وزیر حذف و نایب رهبری به شکل شورایی دربیاید، اظهار نظر سرکار و همچنین اطلاعاتی که در این زمینه دارید چیست؟

ج ۴: در شرایط کنونی که حقوق و آزادیهای اساسی ملت مصرحه در قانون اساسی رعایت نمی‌شود، هر نوع تغییر در قانون اساسی بی‌اعتبار است. و نه تنها به ضرر حاکمیت و کارگردانان آن تمام می‌شود، بلکه در نهایت کل نظام جمهوری اسلامی و قانون اساسی را که پایه و بنیان آن است، متزلزل و بی‌اعتبار می‌سازد. بدیهی است که چون قانون اساسی از طریق آراء عمومی و تصویب ملت قطعیت و رسمیت پیدا کرده است، هرگونه تغییر یا اصلاح و تکمیل آن نیز اگر در یک همه‌پرسی آزاد قانونی به تصویب اکثریت ملت نرسد، اعتبار و مشروعیت پیدا نخواهد کرد.

س ۵- در شرایط فعلی که هنوز جو محدودیتهای دوران جنگ به کلی رفع نشده، آیا جنابعالی تصور می‌کنید که

نوشتن متمم قانون اساسی و تصویب آن می‌تواند در فضایی سالم از لحاظ سیاسی تهیه و به رأی مردم گذاشته شود؟

ج ۵: همانطور که عرض شد، خیر. ابتدا باید آزادیهای اساسی و حاکمیت ملت تحقق یابد.

س ۶- پس از پایان جنگ دولت یا مسئله‌ای اساسی که همان کمبود بودجه برای بازسازی است روبرو گردید که عده‌ای از مسئولین معتقدند بایستی از منابع خارجی وام گرفته و کمبود فوق را جبران کرد. نظر جنابعالی در یک دید کلی در این باره چیست؟

ج ۶: اولین قدم در راه بازسازی همه جانبه کشور برگشت واقعی و صادقانه به آرمانهای انقلاب و اصول مصرحه در قانون اساسی در باب حقوق و آزادیهای ملت است. دریافت وام از منابع خارجی باید به تصویب مجلس نمایندگان واقعی ملت، که در چنان شرایطی تشکیل می‌شود، برسد. در شرایطی که یک برنامه بازسازی جامع ملی موجه و منطقی و علمی و واقع‌گرایانه وجود ندارد و حتی درآمدهای ملی کنونی بدون تدبیر و نظارت‌های ضروری مصرف می‌شود. بی‌نظمی و هرج و مرج بر نهادها و سازمانهای دولتی حاکم است و هر روز شاهد اخبار گوناگونی از فساد مالی هستیم، دریافت وام از خارجی جز تشدید بحران و تورم و گرانی حاصلی نخواهد داشت.

س ۷- آینده روابط ایران با کشورهای حوزه خلیج فارس از جمله عربستان سعودی و سیاست ایران را در قبال کنفرانس کشورهای عرب حوزه خلیج را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ج ۷: روابط ایران با اکثر کشورهای حوزه خلیج فارس ظاهراً حسنه و خوب است و مرتب پیامهای دوستی مبادله می‌شود. با توجه به موضع‌گیری‌ها و فعالیت‌های مسئولین کشور، به نظر می‌رسد که دیر یا زود روابط دیپلماتیک با سایر اعضای شورای همکاری خلیج فارس، از جمله عربستان سعودی برقرار گردد.

س ۸- از چندی پیش یکی از مسائلی که از سوی گروهی از مسئولین غیرمستقیم بدان اشاره می‌شود، ایجاد رابطه با آمریکا است، نظر سرکار در این باره چگونه است؟

ج ۸: مسئله اساسی در سیاست خارجی داشتن یا نداشتن رابطه با این یا آن کشور نیست. بلکه مهم و تعیین‌کننده، محتوای روابط است که می‌بایستی بر اساس مصالح و منافع کشورمان استوار باشد. توجه عمیق به مناسبات کنونی جهان نشان می‌دهد که بیش از هر زمان دیگری در تاریخ معاصر ایران، اوضاع و احوال بین‌المللی، وجود یک ایران مستقل با یک سیاست ملی بدون وابستگی مستقیم یا غیرمستقیم به ابرقدرتها و سلطه خارجی را تحمل کرده و می‌پذیرد. استفاده از این شرایط تاریخی و ویژه مسئولیت زمامداران کشور است.

س ۹- طی هفته گذشته پیامی از سوی امام خمینی برای آقای گورماجف ارسال شد آیا سرکار فکر می‌کنید که این شروع ارسال پیام برای دیگر بلندپایگان جهان نیست یا خیر؟

ج ۹: نکات جالب و بحث‌انگیزی در این پیام آمده است. بدیهی است که مهمتر از پیام و ارزش و اثر آن، عمل به محتوای آن و ایجاد یک جامعه و جمهوری نمونه ولو نسبی می‌باشد.

س ۱۰- آیا نهضت آزادی در انتخابات ریاست جمهوری که قرار است در بهار سال آینده برگزار شود شرکت خواهد کرد؟

ج ۱۰: در صورتی که امکان فعالیت سیاسی قانونی آزاد برای همه گروهها و احزاب سیاسی غیرموافق با حاکمیت به طور جدی و واقعی فراهم گردد و حاکمیت برخلاف دفعه قبل انحصارطلبی و تنگ‌نظری ننماید، به احتمال قوی نهضت آزادی در آن انتخابات شرکت کرده و کاندیدای خود را معرفی خواهد کرد.